

Redaktör: Petter Olofsson debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

Den svenska ekonomins produktivitsbortfall började före finanskrisen. Vi har bara oss själva att skylla – näringspolitik, forskning och utveckling har inte hängt med. Framtiden ligger i de tjänsteproducerande näringarna, skriver **Lena Hagman**, *Almega*, och **Fredrik Bergström**, *WSP*.

Tjänster och inte tillverkning är Sveriges ekonomiska framtid

Sveriges produktivitsfall inleddes redan före den globala finanskrisen. Om inte likadana flaskhalsar ska uppstå igen, och hejda tillväxten både inom landet och för exporten, måste strategiska investeringar för att utveckla tjänstesektorn vidtas.

Satsningarna måste sträcka sig från utbildning och forskning via skattesystem till export.

Sedan 1950-talet har tjänsteföretagen utgjort den största delen av svensk ekonomi. Längre var det den offentliga sektorn som växte, men under senare år är det den privata delen som står för tillväxten.

Svensk tjänsteexport är stor och har vuxit snabbt från mitten av 1990-talet, särskilt exporten av företagstjänster. I dag utgör tjänsteexporten nästan en tredjedel av Sveriges totala export. Under flera år har också produktivitetstillväxten varit hög inom stora delar av tjänstesektorn och inte minst i jämförelse med konkurrentländernas.

I en rapport som *Almega* och *WSP* släpper i dag visar vi att utvecklingen emellertid har kommit av sig sedan

Lena Hagman
chefekonom,
Almega

Fredrik Bergström
affärsområdes-
chef, *WSP*

2007 – och att orsakerna inte bara är inom konjunkturen.

Sverige har gått från att ha haft en av de snabbaste ökningstakterna av den totala produktiviteten i ekonomin bland EU-länderna från mitten av 1990-talet, till att ha en klart sämre utveckling från och med år 2007.

I Sverige föll produktiviteten både inom industrin och inom tjänstesektorn. Den fallande produktiviteten under de senaste tre åren avviker från många andra länders genom att starta ett par år före det djupa fallet i världskonstruktionen i samband med finanskrisen 2009.

Produktivitsfallet kan förklaras av flera faktorer. It och annat produktionskapital, som till exempel maskiner, har bidragit i mindre grad till produktivitetstillväxten än tidigare.

Men framför allt har bidraget från forskning och utveckling och andra kunskapsintensiva tjänster försämrats under åren 2007–2009. Detta tyder på att investeringarna i dessa väsentliga faktorer för produktivitetstillväxten varit för låga under senare år.

Vi kan också konstatera att det nu krävs en bättre tillgång på högkvalificerad arbetskraft för produktionen av

kunskapsintensiva tjänster i Sverige. Tillgången på detta humankapital kan vara avgörande för var både industri- och tjänsteföretag väljer att investera i världen.

De privata tjänsteproducerande näringarna utgör 45 procent av den totala sysselsättningen, och inkluderas de offentliga myndigheterna arbetar ungefär tre av fyra svenskar i tjänstenäringarna. Dessutom har industrin "tjänstefierats", det vill säga att tjänster av olika slag utgör en växande andel av vad industrin faktiskt ägnar sig åt. 25 procent av alla sysselsatta i den privata tjänstesektorn arbetar inom kunskapsintensiva tjänsteföretag.

Medan sysselsättningen har ökat inom de privata tjänstenäringarna under de senaste tio åren har den minskat i många av de tillverkande branscherna och den offentliga sektorn. Antalet sysselsatta i den privata tjänstesektorn ökade med nära 370 000, vilket alltså var mer än Sveriges totala sysselsättningsökning.

Inom den privata tjänstesektorn stod kunskapsintensiva tjänster för hela 83 procent av sektorns totala ökning av antalet sysselsatta, motsvarande drygt 300 000 jobb. Inom den

kunskapsintensiva sektorn växte jobben mest inom företagstjänster och utbildning, hälso- och sjukvård, samt omsorg, som tillsammans bidrog med cirka 270 000 fler jobb under den senaste tioårsperioden.

Slutsatsen blir således att näringspolitiken i betydligt högre grad bör inriktas på åtgärder som stimulerar framväxten av fler och nya, kunskapsintensiva tillväxtföretag inom tjänstesektorn.

En avgörande faktor är god tillgång på högkvalificerad arbetskraft. De flaskhalsar inom kunskapsintensiva branscher som uppstod 2007, och som nu återkommer ovanligt snabbt, bör motverkas. Dessutom skulle ökad stimulans av forskning och innovationer inom tjänstenäringarna kunna bidra till en återhämtning av produktivitetstillväxten. En fortsatt ökad konkurrensutsättning av den offentliga sektorn torde också bidra till att utveckla tjänstesektorn.

Slutligen behövs det mer statistik och forskning om denna nya basindustri i näringslivet. Insikten måste öka om att det faktiskt är konsulterna som är avgörande för Sveriges framtida välstånd.